

Augustin om en ny tidsopfattelse

5 *Augustin (354-430) hører til oldkirkens betydeligste teologer. I sit værk 'Om Guds stad' (De civitate Dei) forfattet mellem 413 og 427 gjorde Augustin sig bl.a. en række statsteoretiske tanker i lyset af den kristne lære, som han opfattede den. Desuden berørte han i værket flere filosofiske spørgsmål, herunder verdens oprindelse og historiens forløb.*

[I det foregående afsnit har Augustin argumenteret for, at verden er skabt på et bestemt tidspunkt i tiden og dermed kritiseret tidligere filosoffer, der har hævdet verdens evige eksistens.]
10 Denne kontrovers har nogle filosoffer ment kun at kunne løse ved at indføre tidernes kredsløb, for på grundlag af disse at kunne påstå, at de kommende og forbigangne tidsforløb altid har været de samme, fornyet og gentaget i naturen, og at de på den måde stadig vil eksistere uden ophør. Enten skulle så disse cirkelbevægelser finde sted i en verden, der hele tiden er til, eller verden skulle med bestemte mellemrum opstå og gå under og således altid fremvise som noget
15 nyt det samme, som er passeret, og som vil komme. Denne illusion kan de ikke udfri den udelige sjæl fra, også selv om den har erhvervet sig visdom, for sjælen vil da uden ophør bevæge sig frem mod en bedragerisk lykke og vende tilbage til en virkelig ulykke.

Hvordan kan det nemlig dreje sig om en sand lyksalighed, når man aldrig tror på dens evighed? Enten kender sjælen jo ikke den kommende ulykke, ganske uvidende om sandheden, eller
20 også frygter den den, ganske ulykkelig i sin lyksalighed. Men hvis sjælen drager herfra til saligheden for aldrig mere at vende tilbage til ulykker, så sker der altså noget nyt i tid, som ikke har afslutning i tid. Og hvorfor skulle det ikke også være tilfældet med mennesket, som er skabt i verden? Således undgår vi ved at gå den sunde læres rette vej disse mærkelige, falske cirkelbevægelser, som falske og bedrageriske filosoffer har fundet frem til.

25 Følgende ord står i den bog af Salomon, som kaldes prædikerens: "Hvad er det, som var? Det samme som det, der kommer. Og hvad er det som skete? Det samme som det der sker; der er slet intet nyt under solen. Vil nogen tale og sige: 'Se, her er noget nyt!', så har det allerede været til i tiderne forud for os."¹ Der er nogle, der mener, at man skal udlægge dette på grundlag af disse kredsløb, som vender tilbage til det samme, og som fører alt tilbage til det samme. Men
30 dette har Salomon sagt enten om det, som han tidligere har talt om i det foregående, nemlig de slægter, der går og kommer, om solens stadige gang og bækkens fald, eller i al fald om alle arter af ting, som opstår og går til grunde. Der har nemlig også været mennesker til forud for os, der er mennesker til samtidig med os, og der vil være mennesker til efter os; dette gælder også for de enkelte dyr og planter. Det gælder også selv de vanskabninger, der en sjælden gang
35 fødes, selv om de er indbyrdes forskellige og nogle af dem siges kun at være fremkommet én gang. For ved selve dette, at de som art er mærkværdigheder og vanskabninger, har de bestemt både været før og vil være i fremtiden, og det er ikke noget nyt, der lige er sket, at der fødes en vanskabning under solen. Andre har imidlertid opfattet disse ord, som om den vise Salomon har villet hævde, at alt allerede er skabt i Guds forudbestemmelse, og at der derfor ikke er noget nyt under solen.
40

Men det være langt fra den rette tro at antage, at disse Salomons ord betegner de cirkelbevægelser, der efter disse folks opfattelse medfører en cyklisk gentagelse af tider og begivenheder.

---

¹ Prædikerens bog 1,9-10

De mener, for at nævne et eksempel: På samme måde som filosofen Platon har undervist sine elever i et bestemt århundrede, i Athen, i den skole, man kalder Akademiet, således tror de, at samme Platon og samme by og samme skole og samme elever fandtes utallige sekler tilbage med meget store, men dog bestemte mellemrum, og at de vil vende tilbage igen og igen i de utallige århundreder fremover. Jeg gentager, lad det ligge os fjernt at tro dette. Kristus er nemlig død én gang for vore synders skyld; han er opvakt fra døden og dør ikke mere; og døden er ikke mere herre over ham.² Og efter opstandelsen vil vi altid være sammen med Herren.³ Til ham siger vi nu, som den hellige salme formaner os til: "Du, Herre, vil bevare os og vogte os fra denne slægt og for evigt."⁴ Det følgende mener jeg passer udmærket på de førnævnte: "De gudløse vil vandre i kreds"⁵ – ikke fordi deres liv vil vende tilbage gennem de kredsløb, de udtænker, men fordi det er den vej, deres fejltagelse følger, det vil sige deres falske lære.

15 *De civitate Dei* 12.14: Overs. J. Rosenløv efter M. Dods i: P. Schaff (red.): *From Nicene and Post-Nicene Fathers, First Series*, vol. 2, Buffalo, NY (1887), E. Petersen i L. Grane: *Kirken i historien. De første otte århundreder*, Kbh. (1973) s.182-184; B. D. Larsen: *Augustin – Om Guds stad*, Århus (2002) s. 527f.

---

² Jf. Rom. 6,9

³ 1. Thess. 4,17

⁴ Ps. 12,8

⁵ Ps. 12,9